

Til Landbruksdirektoratet
Postboks 1450 Vika
0116 Oslo

Oslo 17.02.2020

Høringsuttalelse på Landbruksdirektoratet forslag til endringer i forskrift om markedsregulering til å fremme omsetning av jordbruksvarer, samt tilhørende retningslinjer,
og
forslag til forskrift om kompensasjon til frivillig førtidsslakting av verpehøns, forskrift om prisnedskrivning av melk solgt til skoler og barnehager, forskrift om prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder og forskrift om priskompensasjon ved innenlands produksjon av skilleprodukter av egg.

Det vises til høringsbrev av 29. november 2019 med svarfrist 1. mars 2020.

Innledning

Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund (KLF) har fulgt det omfattende arbeidet som Omsetningsrådet har utført for å svare ut oppdraget fra Landbruks- og matdepartementet, tett. Vi oppfatter at prosessen samlet sett har vært ryddig, strukturert og ordentlig.

Samtidig er ikke til å unngå, sett fra KLFs ståsted, at utfallet i enkelte spørsmål oppfattes å ha blitt mer preget av landbrukets flertall i rådet til å sikre egne interesser, enn av vilje til å innføre konkurranse-nøytrale løsninger når dette er mulig. Markedsreguleringen er til for å skape balanse i totalmarkedet slik at bøndenes inntekter kan oppnås; ikke en risikoavlastning, verken for den kommersielle delen av markedsregulator eller for andre aktører i bransjen.

Skal markedsregulerings-instrumentet i Norge bestå over tid, MÅ de konkurransenøytrale regulerings-metodene innføres så sant det ikke påvirker volumet som kan reguleres i totalmarked eller bøndenes økonomi på en negativ måte.

I høringssvaret vil KLF fokusere på forslagene som påvirker de sektorer vi representerer, og i mindre grad berøre den forvaltningsmessige gjennomgangen samt melk.

Kap 2.3 Nærmere om Omsetningsrådets utredninger av tema som ikke høres

I kapittelet begrunnes det hvor OR ikke foreslår en løsning til dobbel mottaksplikt. Omsetningsrådet «...understreker at det foreligger en målsetting om å oppnå en balanse mellom plikter og rettigheter i markedsreguleringen. Pliktene som pålegges markedsregulator må derfor ses i sammenheng med og rimeligvis utlignes av, de rettighetene systemet gir.» Omsetningsrådet uttaler dette uten at det samtidig er forsøkt redegjort for hvordan denne balansen er i dag; verken i kapittelet, høringsdokumentet eller gjennom henvisning til dokumentasjon om hvor denne «balansen» kan finnes. KLF er av den klare oppfatning at for kjøtt og egg er regulators fordeler langt større enn ulempe.

Det forelå til behandling i Omsetningsrådet et forslag til løsning om dobbel mottaksplikt på kjøtt som ikke ville rokke ved denne «balansen». Utbudet i totalmarkedet ville være upåvirket i forhold til en løsning uten dobbel mottaksplikt. Økt konkurranse om bøndene kunne muligens ha ført til bedre betingelser for dem. Viktigere for bøndenes økonomi er at forslaget ville gi sterkere disiplin i reguleringen når regulering utløses, og hvor mye som kan tas ut av markedet, og lavere reguleringskostnader. Forslaget var konkurransenøytralt samtidig som det overlot til markedsregulator å ha 100 prosent styring med bruk av tiltaket.

Ved ikke å fremme dette forslaget, spesielt når oppdragsgiver Landbruks- og matdepartementet eksplisitt etterlyste en løsning, svekker Omsetningsrådets posisjon, troverdighet og berettigelse på en måte KLF ikke er

komfortabel med.

Kap 5. Endring av regler i eggsektoren

KLF er enig i at å bruke førtidsslakting for å jevne ut eggproduksjonen gjennom året, er en kostnadseffektiv ordning som fjerner overskuddet før det oppstår. Ordningen med førtidsslakting er et hensiktsmessig virkemiddel i markedsreguleringen og må bestå.

Omsetningsrådet går inn for at ordningen med frivillig førtidsslakting av verpehøns fastsettes i forskrifts form, og KLF støtter endringsforslagene i forskriften.

For skillevirksomhet for egg oppfatter KLF ingen realitetsendringer i innholdet, men en endring fra retningslinje til forskrift med de formalia det innebærer. KLF slutter seg til endringen foreslått i forskrift om priskompensasjon ved produksjon av skilleprodukter.

Kap 6. Opplysningsvirksomhet og faglige tiltak

Omsetningsrådet foreslår en modernisering av formålsparagrafen i retningslinjen som er mer i tråd med hvordan det arbeides for å løse utfordringene i dag. I tillegg legges det inn i forskriften en åpning for at det etableres dialog for å drøfte budsjett og tiltak.

KLF ønsker begge forslagene velkomne. Pr i dag er det fire opplysningskontoret. Fordi retningslinjen er innrettet mot mer enn en aktør, bør det vurderes om retningslinjen i stedet burde være en forskrift, noe som KLF i så fall vil støtte.

Kap 7. Prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder

I høringsnotatet foreslås å videreføre løsningene for egg og melk som konkurransenøytrale ordninger åpne for alle aktører. Det er bra; innsyn, transparens og konkurransenøytralitet i reguleringsordningene dersom det ikke er strengt nødvendig med lukkethet, er forutsetning for allmenn respekt og politisk tillit til reguleringsystemet.

At Omsetningsrådet i høringsforslaget ikke åpner for å gjøre ordningen generell når det gjelder kjøtt, kan i beste fall karakteriseres som et arbeidsuhell. I verste fall foretar OR en bevisst, politisk beslutning om å styrke forutsetningene til Nortura som kommersiell aktør på bekostning av både konkurrenter og bønder.

Rådet viser til Referansegruppens uttalelse: «Referansegruppen stilte spørsmål ved om slikt salg (anmerk: av kjøtt) forutsetter koordinering mellom aktører på industriledet. Dette vil etter Referansegruppens vurdering ikke være innenfor primærnæringsunntaket, og de anså det videre som tvilsomt at det er i tråd med de landbrukspolitiske målene og hjemmelsgrunnlaget.»

Omsetningsrådet mener altså derimot at spesial-markedsordningen for egg og melk ikke svekkes av at flere enn markedsregulator benytter den og heller ikke at det utfordrer konkurranselovreguleringen.

Når rådet da likevel foreslår at markedsregulator for kjøtt skal gis særfordeler, framstår Omsetningsrådet uten tilstrekkelig evne og integritet til å ville gjøre markedsreguleringsordningene konkurransenøytral når dette er mulig. Omsetningsrådets vurderinger framstår slik KLF ser det som inkonsekvent, tilfeldig og urimelige.

Ved ikke å åpen for flere aktører, mister man konkurranse blant norske aktører om å få dekke denne delen av markedet. Det kan lede til ineffektiv forsyning av markedet som må kompenseres med bruk av mer omsetningsavgift enn nødvendig.

I høringsnotatet er det referert at: «Arbeidsgruppe kjøtt og egg vurderte en justering av ordningen for spesialmarkeder for kjøtt. Gruppen foreslo at ordningen bør gjøres tilgjengelig for flere²⁵».

Det står videre: «For kjøtt er ordningen i praksis ikke brukt, fordi den per i dag omfatter produkter som ikke er etterspurt i spesialmarkedene.»

Det som ikke står i høringsnotatet, er at i Arbeidsgruppens forslag var det en kobling mellom forslagene om å utvide/justere produktmatrisen og det å åpne ordningen for andre kjøttaktører. Å endre matrisen slik det er

foreslått medfører ikke bare nye markedsmuligheter i spesialmarkeder, men det styrker også konkurransekraften i det norske markedet for de som kan benytte ordningen med spesialmarkeder. Dette fordi bedrifter som kan benytte spesialordningen får en bedre mulighet til å bli kvitt «problem-produktene» som oppstår når det norske markedet forsynes. Dermed får de også større mulighet til å forsyne det norske markedet med «ettertraktede» produkter.

KLF kan ikke støtte forslag som aktivt bidrar til konkurransevridning og forsterkede, konkurransemessige fordeler for marknadsregulator når dette er ubegrunnet i forhold til bøndernes økonomi og markedsituasjonen i totalmarkedet.

KLF fremmer 2 alternative forslag (i prioritet) til den regelverksmessige håndteringen videre:

- A) I Retningslinjer for marknadsregulering av kjøtt tas det som omhandler kjøtt i spesialmarkeder ut, og skrives inn i forskrift om prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder. Aktørene innenfor kjøttsektoren likestilles med aktører innenfor egg og melk når det gjelder adgang til å benytte ordningen.
- B) Foreslått produktmatrise til ordningen fjernes og erstattes med dagens. Altså ingen endringer i produktmatrisen.

KLF vil kategorisk motsette seg en endring av produktmatrisen som er omfattet av ordningen, uten at ordningen åpnes for alle aktørene i kjøttbransjen. Heldigvis har Omsetningsrådet fortsatt en mulighet til å rette opp denne tabben før endelige forskrifter vedtas – og den bør benyttes!

Kap 9. Endring av regler om informasjonshåndtering/informasjonsplikt

KLF er glad for det arbeidet som er gjort når det gjelder informasjonsplikten og hvordan denne skal praktiseres innenfor ordningen. Å få på plass skriftlige interne rutiner for informasjonshåndtering som sikrer en forsvarlig informasjonshåndtering, er meget positivt og KLF støtter dette.

Kap 10. Hjemmelsgrunnlaget for marknadsreguleringen

KLF er positive til kravet om økt skriftlighet og dokumentasjon, både når det gjelder regulators utøvelse av sin rolle og når det gjelder handel på forsyningsplikt slik det er foreslått i marknadsreguleringsforskriften.

Vennlig hilsen

Bjørn-Ole Juul-Hansen